

EKO

回

向

Maart 1994

Nr 60

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68
B-2600 Antwerpen-Berchem

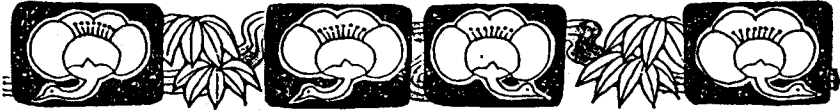
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ISSN : 1370-0243

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

I n h o u d

Editoriaal : Boeddhisme - zo exclusief ?	1
Shinran Shonin : Mattosho 17	4
Shitoku : Reïncarnatie. - Overwegingen bij...	5
Rev.Esho Muraishi : Dharma Talk	8
K.Haemers : Het Loden Uur van Loslaten	12
M.A.Jedrzejewska : Nembutsu, Hongan,...	15
B.Van Parijs : Gitaar en 18de Gelofte	18
Shitoku : Oorlog en Vrede	20
Bibliotheek : Nieuwe aanwinsten	22
Jikoji-Nieuws	23

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w. en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kōsho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, op naam van Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postgiro 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

EDITORIAAL

Boeddhisme : zo exclusief ?

De traditie zegt ons dat Boeddha Gautama wel 84.000 dharma's verkondigd heeft. Hiermee kan, volgens de Indische psychologie, elk karaktertype aan zijn trekken komen om de meest geschikte Dharma te ontmoeten. Wel wordt hierbij benadrukt dat deze 84.000 'vormen van boeddhisme' alle het éne Saddharma als kern en als vertrekpunt hebben, zodat de grote variëteit van verkondigingen zich in feite in het periferische van de fundamentele Leer bevindt en zich vandaaruit kenmerkt als *upāya kausalya*, als 'geschikt middel' om vanuit die periferie de ware kern van de Dharma te vatten.

Ik heb steeds, in de talrijke lezingen en cursussen die ik sedert 'n dertig, veertig jaar in Vlaanderen en elders gegeven heb, gepoogd deze visie te benadrukken : er is m.i. 1 (één) 'kern-boeddhisme', plus een variërend aantal typologisch verschillende benaderingen van die éné Leer, nl. de diverse maar tot-zich-begrensde Boeddhismen. Deze dient men naast mekaar, zeker niet onder-en-boven mekaar te rangschikken. Dat die verschillen er zijn, heeft in feite niets met de Leer-op-zichzelf te maken, maar is ontstaan uit de druk van culturele, geografische en historische omstandigheden.

Men kan - eventueel - wél een onderscheid maken tussen de middelpuntzoekende en de middelpuntvliedende aspecten in het gedragspatroon van sommige '(salon)-boeddhisten'; men kan eveneens een onderscheid maken - maar dit is al heel wat subtieler - in functie van het begrijpen en het beleven van de Leer van de Boeddha.

Deze vaststelling, die van een fundamentele evenwaardigheid, dient a.h.w. te fungeren als onze gedragslijn in de relaties met 'andersdenkende' boeddhisten, - ja, in zekere zin ook met alle andersdenkenden, of dit nu christenen, joden, hindoes, muslim of humanisten zijn.

Voor de Shinboeddhisten is dit duidelijk verwoord door Shinran in diens stelling van de Drie Geloften, waarbij de 19de en de 20ste Geloften gezien worden als de natuurlijke vóórlopende voorwaarden

voor het verwezenlijken van *shinjin* naar de 18de Geloofte. In Kyogyoshinsho waarschuwt de Shonin ons noch de lieden van de 19de Geloofte, die van de meditatieve en niet-meditatieve praktijken (zoals Theravada, Zen, Tantrisch Boeddhisme...), noch de lieden van de 20ste Geloofte, die van de zelfkracht-Nembutsu (b.v. Jodo-shu), te minachten als zijnde aanhangers van minderwaardige vormen van Boeddhisme. Immers : de 19de en 20ste Geloften, evenals hun *analoge* Meditatie-sutra en Amida-kyo, bevatten en vermelden impliciet de lering die expliciet vervat ligt in de 18de Geloofte en het grote Sutra.

Volgens Rennyō Shonin, de 8ste Hoofdbabt, moet de ware Nembutsu-adept elk conflict, elke conflictsituatie, elke aanleiding tot polemiek uit de weg gaan : *"Spreek geen kwaad van andere leringen en van andere scholen; minacht de diverse kami's, boeddha's en bodhisattva's niet... Binnen onze traditie mag er geen kwaadsprekerij of minachting zijn over de andere leringen en andere scholen. Vermits die leringen alle door Sakyamuni gedurende diens levensjaren verkondigd werden, zullen ze ook alle vruchtbaar zijn op voorwaarde dat ze in de praktijk gebracht worden zoals ze verkondigd werden."*

(Gobunsho II-3)

"Aangezien de boeddha's en bodhisattva's [van de andere scholen] manifestaties zijn van Amida Tathagata, is [Amida] de Voortijdelijke Leraar en de Voortijdelijke Boeddha voor alle boeddha's in de tien richtingen. Daarom : wanneer wij onze toevlucht zoeken in de Ene Boeddha Amida, nemen wij toevlucht in alle boeddha's en bodhisattva's, want alle boeddha's en bodhisattva's zijn vervat in het Ene Lichaam van Amida." (ibidem)

Dat de meeste Shinboeddhisten inderdaad deze opvatting koesteren én in de praktijk brengen, blijkt duidelijk b.v. wanneer zij tempels van andere richtingen, ook christelijke kerken, bezoeken. Dit in tegenstelling tot het opdringerige en aanstellerige gedrag van de meeste - meestal 'christelijke...' - toeristen.

Daardoor trof het mij ook zo dat 'n tijdje geleden een Shin-congres werd aangekondigd met de leuze *Jodo Shinshu : The Ultimate Teaching of the Great Vehicle* ! Ik struikelde immers over dat 'Ultimate':

uiterst, maximaal, finaal, uiteindelijk¹. Ik ben het er (natuurlijk...) wel mee eens dat Jodo Shinshu allicht de uiterste consequentie is van de Mahayana-leringen, zeker wat betreft het Boeddhisme en het Grote Mededogen, maar niet dat het de enige, exclusieve 'Ultimate Teaching' zou zijn waarmee men op de andere Boeddhismen zou kunnen k... Zoiets ruikt m.i. al te sterk naar monotheïstische psychotechnieken...

En om die reden zie ik het ook zo ongaarne dat boeddhistische denominaties - ook bij ons, in de Lage Landen - proberen zich op te werpen als zijnde HET Boeddhisme. En net zoals ik me eerder aan die Ultimate Teaching, zo erger ik me aan de verwarring die nolens-volens, bewust of onbewust gecreëerd wordt wanneer men de leringen van de eigen school schuil laat gaan onder de algemene betiteling Boeddhisme, zonder de afgrenzing te (willen) zien tussen (1) het fundamentele Boeddhisme (de Drie Kenmerken, de Vijf Agregaten, Het Ontstaan in Afhankelijkheid, het Achtvoudige Pad e.d.m.) en (2) de takken van de boeddhistische stam (de armen van Avalokitesvara ?) in de wereldse (*laukika*) aspecten van de Leer : Pali-Boeddhisme, Zenboeddhisme, Tantrisch Boeddhisme enz., die - helaas - elk in hun eigen heilig huisje maar al te graag aanspraak maken op HET Boeddhisme.

Ik meen (en hoop) dat de verantwoordelijken voor dergelijke apodictische uitspraken zich ooit 'boeddhistischer' zouden opstellen en een duidelijker onderscheid zouden maken tussen enerzijds de fundamentele kern van de Saddharma en anderzijds de diverse vormen die de Leer door *causes-and-conditions* aangenomen heeft. Zoiets zou, zowel voor boeddhisten als voor buitenstaanders, wat meer helderheid, doorzichtigheid scheppen.

En dat 'zoiets' vind ik niet enkel een bewijs van intellectuele moed en eerlijkheid, maar vooral een gebaar van welwillendheid (*maitri*), oprechtheid en verdraagzaamheid.

Namu Amida Butsu.

Shitoku

¹ *Longman's Dictionary of Contemporary English* geeft hiervoor rauwwe: 'greatest; after which no other can be considered'...

MATTOSHO

Lamp voor Latere Tijden

Brieven van Shinran (17)

Alhoewel Shinran spreekt over zelf-kracht praktijken gebaseerd op Ander-Kracht - "zelf-kracht binnen Ander-Kracht" (brief 1) - dient men dit niet op te vatten als zou er een vergelijkbare en tegenovergestelde lering of vereiste bestaan die "ander-kracht binnen Ander-Kracht" zou kunnen worden.

Mij werd geleerd dat binnen Ander-Kracht er zelf-kracht bestaat. Ik heb nooit gehoord van een ander-kracht binnen Ander-Kracht.

Dat er zelf-kracht binnen Ander-Kracht bestaat, betekent dat er mensen zijn die door diverse praktijken en disciplines en door meditatieve en niet-meditatieve Nembutsu de Geboorte zoeken te verwezenlijken. Zulke mensen zijn mensen van zelf-kracht binnen Ander-Kracht.

Er werd niet onderwezen dat er een ander-kracht binnen Ander-Kracht bestaat.

Gezien Senshin-bō het plan heeft opgevat een poosje in deze streek te verblijven, zal ik over dit alles spreken wanneer hij komt.

Met respect.

Dankbaar aanvaard ik uw gift van 20 kan. Met respect.

11de maand, 25ste dag.

Shinran

(Antwoord aan Shinbutsu-bō)

(Vertaald door B. Van Parijs, naar de Engelse uitgave "Letters of Shinran", Shin Buddhist Translation Series I, Kyoto 1978.)

REINCARNATIE

Overwegingen bij een film...

Het is blijkbaar nog steeds onduidelijk of Bertolucci's *Little Buddha* een succes is geweest. Niet bepaald een kassucces zoals Jurassic Park, maar daar is het hier niet om te doen. De meningen zijn, naar ik verneem, erg verdeeld en ik zelf heb, buiten wat eerder toevallige videobeelden, de film zelf niet gezien.

De enen zeggen dat de prent filmisch geslaagd is en zelfs dat de Leer van de Boeddha er 'goed' uitkomt; anderen beweren dat het een flop is met mooie kleuren, een onsamenhangende, vervelende Amerikaanse show-draak, die het Boeddhisme geweld aandoet. "Je voelt, zei iemand, dat die film niet door een boeddhist is gemaakt."¹

In mijn overwegingen ga ik dus voort op het bitterweinige (nog geen half-uur...) dat ik van *Little Buddha* zélf gezien heb, hetgeen ik erover in de pers gelezen heb en wat diverse kijkers mij erover verteld hebben.

Wat mij - en met mij heel wat boeddhisten die door de film onaangenaam getroffen werden - het pijnlijkst overkwam, zonder me evenwel te verbazen, was de usuele verwarring rondom de term 'reïncarnatie'. De film draait als het ware rondom dit thema en voor de meeste kijkers komt dat thema dan ook over als de doctrinale spil van het Boeddhisme. Onvermijdelijk heeft dat bij veel Theravada en Mahayana boeddhisten kwaad bloed gezet. Immers : het Boeddhisme is helemaal géén leer van 'reïncarnatie' zoals b.v. het Hindoeïsme (of zoals de vooral in de V.S. bloeiende New Age trend...).

Letterlijk betekent 'reïncarnatie' een *terugkeer in het vlees* en komt, zo men wil, overeen met de aan het Grieks ontleende term 'metempsychose' = *zielsverhuizing* : een *âtman*, een eeuwige of onsterfelijke zielsentiteit, een metafysische wezenskern die in functie van *karma* van de ene levensvorm overstapt naar een volgende, andere levensvorm.

¹ Stel je voor, zei een ander, dat die film door een Chinees cineas of door een Kurosawa zou gedraaid zijn...

Reïncarnatie en/of metempsychose vooronderstelt bijgevolg zo'n permanente, van het ene leven naar het andere overstappende entiteit. De Leer van de Boeddha, zoals hij erkend wordt in alle boeddhistische stromingen, is evenwel gestoeld op het principe van anātman : de leer van het niet-zelf, waarbij juiste het bestaan van zo'n permanente wezenskern wordt ontkend. Er kan dus, wil men binnen de boeddhistische doctrine blijven, geen sprake zijn van een 'zielsverhuizing'.

Het Boeddhisme kent enkel de convergentie van samengesteldheden zoals de impulsen, gewaarwordingen, gedachtenstructuren, wilshandelingen en bewustzijnsbeelden die in onderlinge samenhang en contradictie en voortdurende verandering onze momentane 'persoonlijkheid' vormen : de *nāma-rūpa* ('naam en vorm') als resultante van fysische ervaringen en psychische factoren, herleidbaar tot de 'Vijf Groeperingen' (*pañca-skandha*) : lichamelijke impulsen, gewaarwordingen, discriminerende percepties, wilsreacties en discriminerende bewustzijnsconstructies, waarvan elk op hun beurt weer tot in het oneindige toe composiet zijn.

Dit geheel van (zo goed als ongrijpbare) factoren genereren de bestaansdrang (*bhava-samskāra*) die de modaliteiten van een volgende bestaansvorm - niet noodzakelijk een "ander leven" ! - conditioneert. Dat (en niets anders...) is wat in het Boeddhisme de wedergeboorte wordt genoemd. En de keten van die wedergeboortes is de lijdenswereld *samsāra*.

De teksten waarschuwen ons voortdurend voor het risico ook maar de vraag te stellen of het 'ego' van de éne bestaansvorm identiek is aan of verschillend is van de vorige of de volgende bestaansvorm¹. Wil men toch een nuancerend antwoord, dan zou men (met reserve...) kunnen zeggen dat metafysisch/soteriologisch de opeenvolgende bestaansvormen verschillen, maar dat ze volitioneel/karmisch zich tot elkaar verhouden als oorzaak-en-gevolg. Zo gezien is de 'wedergeboorte' het complexe resultaat van onduidbare existentiële wilstructuren (immers : karma = wilsdaad).

¹ Majjhima-nikāya 2 is hierover bijzonder duidelijk; Milinda-panhi geeft hierover duidelijke beeldspraak.

Om het nogmaals duidelijk te stellen : het is absoluut foutief en daarbij verwarrend in een boeddhistische context het woord 'reïncarnatie' te gebruiken.

Ook al moet ik hierbij onmiddellijk toegeven dat er misschien toch één situatie voorkomt waarin men, binnen een bepaald institutioneel verband over 'reïncarnatie' zou kunnen spreken. Dit is het geval binnen het 'Tibetaanse' Boeddhisme, waar men vanaf de 15de eeuw de institutie van *tulku* aantreft¹.

Het *tulku*-systeem houdt hoofdzakelijk in dat religieuze leiders geacht worden 'voort te leven' in nieuwgeboren veranderingslichamen (*nirmāna-kāya*). Het systeem determineert de opvolging én de permanentie van spirituele (en vaak ook politieke) leiders. Traditioneel zijn een zowat 200 *tuku*'s geregistreerd, maar hun aantal neemt gestadig toe.

Bekijkt men de *tulku*-instelling vanuit een doctrinaal standpunt, dan stelt men vast dat er ook hier geen sprake is van metempsychose in strikte zin, maar wel van een door lichamelijkheid (*rūpa-skandha*) veroorzaakte lichaamstransformatie.

De *tulku*-traditie treft men aan in de gebieden waar het Tibetaanse Boeddhisme thuis is, maar niet in de tantrische scholen buiten deze regio's. Zo o.a. treft men het niet aan in de Japanse Shingon-school.

En omdat dankbaarheid toch de grote vereiste is van de Shinboedhist:

Dank u wel, Mister Bertolucci, dat U me deze overwegingen hebt mogelijk gemaakt.

Shitoku.

¹ Men bedenke hierbij dat de Tibetaans-boeddhistische bevolking (hoofdzakelijk Tibet, Ladakh, Sikkim, Bhutan en Mongolië) in het Boeddhisme een zeer kleine minderheid uitmaakt : zowat 3.000.000 aanhangers tegenover een [geschatte] 257.000.000 "andere" boeddhisten gespreid over Sri Lanka, Birma, Z.O.Azië, Korea, Japan; waarbij noch China noch Noord-Korea in aanmerking werden genomen wegens gebrek aan betrouwbare cijfergegevens.

Dharma Talk (Sept. 1993)

Rev. Esho Muraishi

Wat is de mens ? Waar komt hij vandaan ? Waarheen gaat hij ? Dat zijn zowat fundamentele vragen in het menselijk bestaan.

Wetenschappelijk wordt gezegd dat de planeet Aarde (met een doormeter van ongeveer 12.700 km) waarop wij nu leven, ontstaan is ca. 4.600 miljoen jaren geleden. Vóór die tijd was de Aarde een rondwentelende wolk van oververhitte gassen. Wij leven nu op de korst van die Aarde, op een rotslaag met een dikte ergens tussen 8 en 64 km. Daaronder ligt een reusachtige massa gesmolten gesteente, die men 'magma' noemt.

Die massa koelde langzaam af; er werd water geproduceerd en grote hoeveelheden dampen en gassen verzamelden zich rond de aardbol. Deze wolken werden tot zeeën en in die zeeën begonnen planten te groeien. En die planten produceerden zuurstof. Dank zij die zuurstof ontstonden in de zeeën de eerste primitieve diervormen. Men zegt dat dit zowat 570 tot 400 miljoen jaar geleden gebeurde.

We kunnen daaruit besluiten dat de oorsprong van het leven gezocht kan worden in die reusachtige hete magmabool; anders gezegd : je kan hieruit besluiten dat het leven oorspronkelijk ontstond in vuur, dan in water tot ontwikkeling kwam. Maar als men vraagt waar dan de Aarde zelf begon, dan moet men naar de Zon verwijzen. Maar wat dan denken van de oorsprong van de Zon ? En zo kan men verder gaan.

Het is amper ongeveer een miljoen jaar geleden dat onze rechtstreekse voorouders op Aarde verschenen. Een Aarde die toen al minstens 4.599 miljoen jaren bestond : zonder de mens.

Nu leven wij op die Aarde terwijl zij rond de Zon wentelt. Maar hoe leven we ? Hoe leef ik ?

Hierbij moet ik aan de woorden van Boeddha Gautama denken. Hij leerde ons dat alles (*dharma's*) aan elkaar gebonden zijn, van elkaar afhankelijk zijn en elkaar doordingen in termen van beweging, ruimte, tijd en kennis. Wat we nu zijn staat in functie van hetgeen we geweest zijn, en wat wij worden hangt af van hetgeen we nu zijn.

Bij voorbeeld : we worden geboren uit vader en moeder. Maar wat dan met vader en moeder ? Die werden ook geboren elk met vader en

moeder. Bekijken we twee generaties, dan zijn we reeds in afhankelijk verbonden aan vier mensen méér : twee ouders, twee grootvaders en twee grootmoeders. Maar bekijken we de situatie eens over 5 generaties ? Vijf generaties geleden hadden we al 32 familieleden. Tien generaties terug waren dat er 1.024. Zo kan men blijven tellen. In de veronderstelling dat een generatie op 30 jaar gerekend wordt, blijkt dat we zeshonderd jaar geleden met 1.048.576 verwanten waren... Maar moest één van die verwanten er niet geweest zijn, dan zouden wij, hier en nu, er ook niet zijn !

Je kan je geen van de vroegere bestaansvormen herinneren. Maar kan je je nog herinneren toen je een acht weken oude foetus was (18 mm groot); of toen je een drie weken oud embryo was (3 mm !). Dat je jezelf niet kan herinneren als foetus of als embryo betekent niet dat je toen niet bestond. En zo zal het ook wel zijn met je vroegere bestaansvormen.

In het leven dat we nu leiden, zijn wij niet enkel genetisch gebonden, maar ook maatschappelijk. Je kan immers niet alleen leven. Je hebt niet enkel je ouders, je verwanten, je vrienden, je burens nodig : je hangt af van een onbepaalbaar aantal mensen en wezens. Het is onmogelijk alleen te leven.

Zo wordt het leven bepaald door ontelbare rechtstreekse en onrechtstreekse omstandigheden en voorwaarden. Je bent feitelijk al zoveel generaties aan het leven. Je kan je het begin van je leven niet herinneren en je zal ook het einde van je leven niet herinneren. Dat is *samsāra*, de stroming van het geconditioneerde individuele bestaan.

Meestal ervaren we het feit van deze samsarische realiteit niet; maar je huidige bestaan is *samsara*; en de kracht die *samsara* in beweging houdt is *karma*. En alle afhankelijkheden en conditioneringen die doorheen *samsara* en *karma* werkzaam zijn, dat is het Ontstaan in Wederzijdse Afhankelijkheid (*pratītya samutpāda*). Elk van ons, wezens samengesteld uit een lichaam (fysische handelingen), geest (alle mentale handelingen) en taal (de communicatieve handelingen), wordt door die *pratītya samutpāda* geconditioneerd.

Eens ontstond je in de baarmoeder van je moeder; maar je bent noch mannelijk noch vrouwelijk noch iets daartussenin. Je leven is in feite vormeloos, maar het kan in elke vorm functioneren. In je dagelijks leven realiseer je niet met de nodige ernst wat je

samsarische situatie is, want je hebt het veel te druk om daarover na te denken. Je bent immers bezig met allerlei zaken die je aanbelangen. Je zit opgescheept met eenzaamheid, met lastige problemen, met feilen in je gezondheid, met tegenslag in zaken, met kwetsuren in je eergevoel...maar hoe of je ook leeft, je leeft eindeloos je samsarische bestaan verder.

In het verleden heb je al zoveel meegemaakt en in de toekomst ga je nog heel wat meemaken. Maar het is doordat je in het verleden de geschikte omstandigheden om als mens geboren te worden opgeleverd hebt, dat je als mens geboren bent.

Maar als je die omstandigheden niet hebt kunnen opleveren, dan zal je bestaan, als natuurlijk verloop van *pratitya samutpada* van het mensenkarma afwijken. Wat er ook van zij, de actieve verhouding tussen je bestaan en de vorm die dit bestaan aanneemt is zo subtiel, zo onvoorstelbaar doordat je jezelf niet kan objectiveren, en dat wat aan je geobjectiveerd is, dat is niet jezelf.

Datgene wat Boeddha Gautama zocht, dat is een levensweg overheen samsara. En, als volgeling van Boeddha Gautama, datgene wat Shinran Shonin zocht, dat is een levensweg zonder samsarische smarten, en meteen ook, een levensweg waarin de ene de andere niet zou kwetsen of dwarszitten.

Zoals Boeddha Gautama "het gaan van de samsarische wereld naar een wereld-overheen-samsara" onderrichtte en dan ook "het zoeken naar het uiteindelijke levensgeluk (*sukhā*) overheen (*pāra*) vreugde en lijden" voorstelde, zo ook leerde Shinran ons de betekenis van het verwezenlijken van het uiteindelijke geluk overheen de samsarische door lijden getekende levensstroom. Dat is de natuurlijke weg tot het Boeddhaschap.

Maar wat is het meest effectieve middel om dat uiteindelijke geluk (dat noch vreugde noch lijden inhoudt) te verwezenlijken? Dat is Amida Buddha, de Boeddha Oneindig Licht en Oneindig Leven, te horen. Maar hoe komt men ertoe de Boeddha te horen? Men hoort de Boeddha wanneer men Namu Amida Butsu zegt (in het Sanskriet luidt dit *Namo 'mithābhāya Buddhāya*).

Wat is die "Namu Amida Butsu"? Namu Amida Butsu staat voor "Beschermd door alle Boeddha's door zo talrijke goede karmische vormingen en geschikte middelen, door de kracht (*adhithāna*) die haar bron heeft in Amida Buddha's Geloofte (*pranidhāna*), ben ik

geroepen om een boeddha te worden, om dan te werken aan het bevrijden van alle wezens die karmisch aan mij verbonden zijn."

Je kan "Namu Amida Butsu" met het meeste gemak zeggen in een boeddhistische tempel of vóór je huisaltaar. Je kan "Namu Amida Butsu" zeggen samen met je vrienden of je gezin. Je kan het zeggen als je helemaal alleen bent, als je naar bed gaat, je kan Namu Amida Butsu zeggen staande, sittend, liggend; je kan het luidop zeggen of stilletjes voor je heen. Hoe de omstandigheden ook zijn, hou Amida, het Oneindige Licht, het Oneindige Leven, in je gemoed door "Namu Amida Butsu" te zeggen.

Als je je goed voelt, als je treurig of depressief bent, hou Amida in je gemoed. En je leven krijgt een wending, de juiste draaiing naar de Boeddha toe, zoals de naald van een kompas onvermijdelijk naar het noorden wijst.

Namo 'mitābhāya Buddhāya ! Namō 'mitāyuse Buddhāya !

Namo Amida Butsu !

Alone in the park
Nobody heard me sneezing,
Only Amida.

(Marcus C., winter 1993)

Amida redt mij
zoals de wind een vogel vangt
in zeeën van licht.

(Marcus C.)

Het Loden Uur van Loslaten

Katrien Haemers

Emily Dickinson ligt - zonet op het hoogste - toch op een bijzonder plankje van mijn virtueel boekenrek. Het weinige van haar geschriften dat ons is overgebleven, getuigt van een ongewone spirituele rijkdom.

Toen ik volgend vers van haar onder ogen kreeg, was ik diep geschokt,

*Dit is het Loden Uur -
Herinnerd, als men het overleeft,
Zoals mensen die Bevriezen zich de Sneeuw herinneren
Eerst - Verkillung - dan Gevoelloosheid - dan het Loslaten -*

Het krachtige beeld roept onweerstaanbaar een levenservaring op, die men liever niet in de herinnering zou meedragen.

Maar na de emotie, die het beeld me toebracht, in de meedogenloze opstapeling van woorden, stootte in mij een verzet : dit is niet loslaten, dit is ten onder gaan.

Het is zeker niet mijn bedoeling om hier commentaar te geven op de persoon van Emily Dickinson, en de manier waarop zij haar loslaten van het leven heeft verwezenlijkt, - iets wat zij op zeer jeugdige leeftijd en blijkbaar met zeer grote menselijke waardigheid heeft volbracht.

Mijn reactie betreft enkel het meedogenloze beeld van loslaten dat geschetst wordt, waartegenover ik een ander beeld, vol mededogen zou willen plaatsen.

En het ogenblik is geschikt : de dagen van februari herinneren ons eraan, dat we vorig jaar afscheid moesten nemen van Danielle.

En we kunnen de vraag niet ontlopen : zijn we na al die dagen in staat haar los te laten ? Of het verdriet om haar los te laten ?

De gevoelloze hand, die bevriest, laat niet los : ze knapt af.

Maar wij zijn niet bevroren : we hebben ogen en oren en een hart dat warm en levend klopt, wij willen zien en luisteren, lachen en

redetwisten. De herinnering is niet verkild, de verwachting is heimwee geworden.

Loslaten betekent pijn om het verlies te laten overgaan in dankbaarheid om wat men heeft ontvangen, verscheurdheid te helen tot mededogen.

Maar klopt onder onze dankbaarheid niet nog steeds het verzet van niet-aanvaarden, het snerven van niet-begrijpen ?

"Wie onder ons kan zeggen dat hij werkelijk - in alle situaties en op alle momenten - het leven ten volle aanvaardt ? Wie is zeker dat hij in deze aanvaarding kan volharden, ongeacht wat er gebeurt ? Ik denk dat we niet te vlug moeten stellen dat we tot aanvaarding in staat zijn, want een dergelijke permanente waarachtige ervaring is volgens mij de realisatie van het boeddhaschap zelf."

Maar ze vervolgt met een waarschuwing :

"Evenzeer is de verheerlijking van pijn en verdriet een zinsbegoocheling die enkel een vasthouden aan ons ik bevestigt, een belemmering voor de opheffing van lijden..."

Het 'ik' dat zich het lijden toeëigent, belemmert het loslaten ervan, waardoor het leven in alle volheid zou kunnen oprijzen. Maar ons 'ik' heeft angst iets te verliezen bij de opheffing van het lijden.

Zeer kostbaar is daartoe het geschenk van de Leer :

*opdat wezens die door angst geteisterd worden rust zouden vinden,
om wezens die door begeerte verblind zijn wijsheid bij te brengen,
om wezens die door haat geïsoleerd zijn welwillendheid te leren kennen,
om wezens die door wanhoop verstoord zijn vertrouwen te schenken.*

Héél sterk was voor haar de natuurlijke aanwezigheid van Ander-Kracht : *"Er is toch mededogen in de wereld ?"*

Na wat er gebeurd was, leek mededogen in deze wereld met één brutale klap weggeslagen : we stonden één tijdloos moment oog in oog met absurde gewelddadigheid.

Tech ging zij tot het uiterste in haar visie op werkelijkheid van de Ander-Kracht :

"ook in conflictsituaties zijn we met elkaar verbonden. Want op welke wijze ook onze werelden contact maken, het is steeds in Ander-Kracht dat we elkaar ontmoeten... het is in Ander-Kracht dat de maaier en [de afgerukte bloemen]... zich handelend tot elkaar verhouden."

De verwijzing naar het ervaren van het leven zoals het zich voordoet en het handelen in dat leven klinkt als een steeds hernomen refrein in haar teksten : zowel die welke ze hier uitsprak in de tempel, als die tussen pot en pint in het stamcafé, als die, met een zachte terechtwijzing, achter de bedampte ruiten van de auto :

"Mistevredenheid kan overwonnen worden door zich opnieuw in de stroom van het leven te werpen, desnoods met geweld, en met het risico te verdrinken... Leven betekent zich over te durven geven aan de turbulenties van samsara, er steeds dieper in door te dringen."

Leven betekent zich vertrouwd te maken met wat het betekent om op de rand te wandelen.

"Zonder die ervaring is ons spreken over vertrouwen en Ander-Kracht een woud van woorden, een woud waarvan we misschien wel de schoonheid kunnen aanvoelen, maar waarin we niet bereid zijn onszelf te verliezen."

Voor ons die achterblijven, op de rand van ontgoocheling en twijfel, schrijft ze :

"Wij zijn nooit immuun voor lijden. Altijd ergens vindt er een afscheid plaats, en de pijn ervan is verbazingwekkend nabij. Het is voor dat wezen dat we niet anders dan metâ kunnen voelen..."

Dit was een Loden Uur.

We hebben het ons herinnerd, maar we willen in ons gemoed ook mededogen en vertrouwen en metâ herinneren.

En niet loslaten vanuit verkilling en gevoelloosheid maar vanuit mededogen

"want dat is er toch, in deze wereld, mededogen."

Zouden wij dan ook - eindelijk - dankbaarheid kunnen voelen ?

Nembutsu, Hongan, Christus, Europa...

Rev. Myoshu Agnes Jedrzejewska

Shinrans Shinjin is blijkbaar de meest geavanceerde boeddhistische realisatie in deze Mappô, periode van de verworpen leer. Maar om Shinjin te ontvangen, dient elkeen een positieve In-nen ('oorzaken-omstandigheden', *hetu-pratyaya*) verworven te hebben in vroegere bestaansvormen. De woorden van Shinran Shônin in *Yuishinshô-mon'i* tonen duidelijk aan dat dit contact met de Dharma sterk genoeg moet geweest zijn om ons in staat te stellen het Pad van de Nembutsu te volgen : *"Doordat we heilzame handelingen verricht hebben, talrijk als de zandkorrels van de Ganges, zijn wij nu bij machte de karmische werkzaamheid van de Grote Geloofte te ontmoeten."* Dat is toch duidelijk. Shinran was ervan bewust dat al zijn zogenaamde zelfkracht-praktijken het hem mogelijk gemaakt hebben in zijn leven de karmische werkzaamheid van de Grote Geloofte¹ te ontmoeten. Daarom heeft hij ons nooit aangezet de leringen van de andere boeddhistische tradities te bekritisieren. Maar wij, onvolmaakte wezens als we zijn, we hebben vergelijkingen opgemaakt en heel wat kritische opmerkingen neergepend, die kunnen aangevoeld worden als een arrogante kleinering van andere Boeddha's en bodhisattva's.

Wanneer we evenwel begrijpen dat, om een waarachtig Nembutsu-volgeling te worden, iedereen door die zogenaamde zelfkracht-praktijken dient te gaan vooraleer hij/zij écht aan de Ander-Kracht Nembutsu deel heeft, dan zouden we in geen geval die persoon mogen ontmoedigen om aan deze praktijken te doen. Dat is van bijzonder belang voor mensen die het Boeddhisme benaderen als een heel nieuwe traditie. Men dient immers eerst vertrouwd te worden met de algemene, fundamentele lering van het Boeddhisme en zijn eigen mogelijkheden uit te proberen : net zoals Shinran dat gedaan had. En, zoals Shinran, op een zeker punt te begrijpen dat onze eigen, nog zo waarachtige inspanningen, ons op de weg naar het Boeddhischap brengen. Maar in feite is al wat we hierbij doen is het gevolg van

¹ De 18de Geloofte.

de inwerking van Hongan, Amida's Voortijdelijke Geloofte. Het is door Hongan dat Sakyamuni Buddha in deze wereld geboren werd; al zijn leringen werden doorheen Hongan verkondigd, hoe talrijk ze ook waren. Er is in feite geen Jiriki, zelfkracht, noch in de Nembutsu noch in enige andere boeddhistische praktijk. Het enige wat echt werkzaam is, dat is Hongan. Jiriki is niets anders dan de vrucht van onze illusie, van onze fundamentele illusie van een ego. Wanneer we klaar zijn om bevrijd te worden, als is het maar voor één ogenblik, van onze gehechtheid aan dat 'ego', manifesteert Tariki, de Ander-Kracht, zich in de erkenning van de Naam als het werkzame Boeddhachap. Op dat moment zijn we karmisch o.k. om Shinjin te ontvangen en te ontwikkelen in de zin van een Boeddha-Gemoed dat de mens toegereikt wordt.

We moeten er steeds aan blijven denken dat potentiële Nembutsu-volgelingen zich bevinden onder de hedendaagse boeddhisten van andere tradities. Vandaar het belang in Europa van een positieve dialoog met andere boeddhisten, in plaats van de vaak louter verbale dialogen en betekenisloze vergelijkingen met het Christendom. Christenen weten heel goed dat er voor hen geen andere mogelijkheid bestaat enige andere lering dan die van Jezus Christus te aanvaarden. Ze kunnen wel (en dat laten ze niet na) van de boeddhisten vaardigheden zoals meditatie en mantra-recitatie overnemen. Maar het object van de christelijke eredienst zal nooit veranderen : het is de Heer-God-Schepper van hemel en aarde, meester over alle mensenlevens en heerser over het universum. Wanneer iemand dit object van de cultus verandert of in twijfel trekt, dan houdt hij/zij op christen te zijn.

Wat de boeddhisten betreft, hun doel is niet een of ander hiernaamaals-paradijs, maar Boeddha's Wijsheid, de Verlichting; voor boeddhisten is niet de eredienst van Amida Buddha het hoofdoel, maar de transformatie van ons gemoed tot Boeddhachap. Op dit 'theologische' vlak heeft het Boeddhisme niets gemeen met het Christendom.

We moeten onszelf zien in de continuïteit van elke boeddhistische traditie. En in elke boeddhistische traditie moeten we de werking van de Voortijdelijke Geloofte zien.

Heel wat Europeanen met een spirituele belangstelling wachten voor In-nen naar de Buddha-Dharma. Het kan zijn dat zij erin slagen deze In-nen te vestigen hetzij door de Naam hetzij door andere praktijken: dat hangt immers van hun karma af. Wij, Europese Shin-'priesters', moeten er dan ook geen zaak van maken dat die mensen niet terstond de gehele Leer van de Boeddha begrijpen. Indien die mensen In-nen vestigen, in 't bijzonder In-nen met de Naam, dan is dat al een hele vooruitgang voor ze. En het werkt nog ook ! ■

Niets natuurlijker !

Namu Amida Butsu.

ik luister. ik leer.

Marcus C., Nehan-E 1994)

Gitaar en de 18de Gelofte

Bruno Van Parijs

Ergens in de Pali-kanon (of was het in de film van Bertolucci ?) wordt een verhaal verteld dat beschrijft hoe de historische Buddha inzicht verwierf in de Middenweg nadat hij een gesprek overhoorde tussen een muzikleraar en diens leerling. Het gesprek liep ongeveer als volgt :

- "Wat gebeurt er wanneer je de snaren van je instrument te hard opspant ?"

- "Dan springen ze."

- " Wat gebeurt er wanneer je ze niet hard genoeg spant ?"

- "Dan geven ze niet de juiste klank weer !"

Dit verhaal schoot me te binnen op het moment dat ik bezig was met het stemmen van een nieuwe G-snaar op m'n gitaar. De nogal pijnlijke [ietwat misselijk-makende] herinnering aan het geluid dat zo'n snaar voortbrengt wanneer ze tot het besluit komt ex-snaar te worden [zoiets als twooing, maar dan in de 3de macht], maakt dat deze op zich eenvoudige klus voor mij een zenuwslopende karwei wordt.

Maar ja, eind goed al goed, m'n gitaar is gestemd, m'n maag terug tot rust gekomen, en de stilte van m'n huis nodigt uit tot het maken van muziek [in mijn geval het relatief samenhangend voortbrengen van wat klanken met een bluesy ondertoon].

De metaalachtige klank van de nieuwe snaren was héérlijk om te horen en nodigde me uit tot een min of meer contemplatieve stemming.

Terwijl m'n vingers moeiteloos de snaren roerden, zag ik hoe de gitaar en het gitaarspelen prachtige metaforen waren voor Boeddha's Leer.

De gitaar als metafoor voor het niet-zelf aspect van de Leer. Wat noemen we een gitaar ? Is het de klankkast of de nek, de snaren misschien, of het stem-mechanisme ? Noch-Noch zou Nagarjuna zeggen. Noch de klankkast, noch de nek, maar het gezamenlijk ontstaan in onderlinge afhankelijkheid. Dit geldt echter niet enkel voor de

gitaar als geheel, als totaliteit, maar ook voor elk van de afzonderlijke delen; m.a.w. gitaar is Leegheid en Leegheid is gitaar, etc. De gitaar staat in relatie tot de snaren, zoals de snaren in relatie staan tot de gitaar - het geheel doordringt de afzonderlijke delen, de afzonderlijke delen doordringen het geheel. Een andere metafoor is het gitaarspelen zelf, het beleven van de gitaar. De relatie tussen de muzikant en het instrument in verhouding tot de 19de, 20ste en 18de Geloften.

Wie gitaar wenst te spelen, dient eerst vertrouwd te geraken met het instrument. Wat dan volgt zijn bloed, zweet en tranen. Voor men goed en wel één enkel akkoord kan aanslaan, dient men af te rekenen met pijnlijke vingers, urenlang oefenen, vervelende toonladders en klagende omwonenden [19de Geloofte].

Dan komt het moment dat we ons eerste liedje spelen. Akkoorden en toonladders hebben we onder de knie, het ritme valt echter nog niet erg mee en we denken nog te veel aan de opeenvolging van akkoorden [en aan de miljoenen die we zullen verdienen wanneer we onze eerste super-hit op de markt brengen [20ste Geloofte]].

En dan... Baby please don't go... geen akkoorden meer, geen goede, geen slechte klanken meer, geen gitaar, niemand die speelt, enkel muziek...

Namu Amida Butsu.

OORLOG EN VREDE

"Hij beledigde me, hij sloeg me,
hij overwon me, hij beroofde me !"
in hem die zulke gedachten koestert
wordt haat nooit gestild.

In deze wereld [van lijden] wordt haat
nooit door haat gestild;
door niet-haat wordt haat gestild,
dat is een oud principe.

(Dhammapada 3 & 5)

Siddharta Gautama, die men de Boeddha, de "Verlichte", noemt, leefde aanvankelijk in een prinselijk paleis. Maar op een nacht verliet hij toch huis en gezin, want hij kon de schokkende beelden van pijn en lijden niet vergeten, niet langer verdragen. Daarom verliet hij alles, gedreven door de vraag waarom de mensen toch zó moeten lijden en sterven. Hij wou op zoek gaan naar de oorsprong van dat lijden, hij wou de oplossing voor dat lijden vinden.

Zijn zoektocht heeft vele jaren geduurd. Na heel wat omzwervingen kwam hij tot de ontdekking dat de voornaamste oorzaak van onvrede, lijden en ellende de begeerte is, het onophoudelijk begeren van personen en volkeren en staten naar bezit, naar macht, naar eer en roem. Maar ook het tegengestelde van begeerte, namelijk de vrees, de angst, de afkeer, de haat zijn mede oorzaak van dat universele lijden. Dwaasheid en verdwazing dragen deze gevoelens met zich mee.

Door dit begeren bezorgt de mens niet alleen zichzelf veel pijn, maar het stelt hem ook (en vooral !) op tegen de andere mens, die zeer waarschijnlijk op zijn beurt hetzelfde begeert of vreest.

En wat nog méér is : het stelt de mens op tegenover alle andere wezens : wanneer een mens alles op aarde wil gebruiken enkel tot eigen voordeel, dan misbruikt hij datgene waarvan hij zich bedient. Hij gedraagt zich niet meer *onmenselijk* tegenover zijn medemensen, maar ook tegenover de dieren, het water, de lucht; hij kent geen eerbied meer voor de aarde die hem draagt en voedt, kan nergens meer de schoonheid van de dingen zien, verblind door zijn hang naar het *nut*. En alle ellende van het bestaan komt voort uit een niet te

stillen ik-honger naar *steeds meer*. Daardoor ontstaat er vijandschap, agressie onder de mensen, tussen mens en dier en plant en bergen en rivieren. Daarom sprak de Boeddha altijd over vrede voor alle wezens, want de mens leeft samen met alles wat er op deze aarde is.

Er werd nooit in naam van het Boeddhisme oorlog gevoerd; nooit werd iemand vervolgd omdat hij geen boeddhist was of wilde worden. Het Boeddhisme is een godsdienst van absolute vrede en welwillendheid tegenover alle wezens, hoe 'goed' of hoe 'slecht' die ook mogen zijn. Dat betekent niet dat 'de boeddhisten' nooit oorlog gevoerd hebben of zich tot geweld hebben laten verleiden...

Maar vrede is nog heel wat meer dan niet-oorlog of geweldloosheid (*ahimsā*). Er zal geen vrede komen enkel doordat we de wapens vernietigd hebben; er zal geen vrede komen enkel doordat we veel plechtige verdragen hebben ondertekend.

Het is alleen de vrede binnenin het gemoed van elk van ons dat échte vrede tussen alle wezens kan brengen. In de hand van een boos mens kan zelfs een kinderspeelgoedje een gevaarlijk wapen worden. Er is immers geen enkel wapen dat uit zichzelf gevaarlijk is zolang het niet gegrepen wordt door iemand die geweld wil.

Er is een oorlog die zich op de slagvelden of in de straten van puin afspeelt - maar er is ook de zoveel dreigendere oorlog die zich afspeelt op het afgrondelijk slagveld van het menselijke hart. Een bom die ontploft betekent meer dan een explosie van springstoffen : het is vooral een explosie van haat, vernielingsdrang en dwaasheid. De Boeddha heeft zijn lange leven lang geprobeerd uit te leggen dat we de éne oorlog niet kunnen goedmaken met een andere oorlog, dat we het lijden veroorzaakt door een aanslag of een verkrachting niet kunnen verzachten door een andere aanslag, een andere verkrachting. Maar dat we tegenover haat enkel niet-haat kunnen stellen, tegenover wrok enkel liefde en mededogen, tegenover dwaasheid enkel inzicht en wijsheid.

Want elke oorlog en elke vrede beginnen binnen ons menselijke hart.

Shitoku

(uit pijn aan Bosnië, Afghanistan, Somalië, Liberia, Guatemala...)

BIBLIOTHEEK

Nieuwe aanwinsten nog niet in catalogoog

Cammaer, R. & Boeykens, L. - Man-Vrouw-Mens	F.2 / 1245
Eri, K. - Exhibition Buddhist Statues (catal.)	D.1.3 / 1246
Murano S. - Parables from the Lotus Sutra	B.7 / 1247
Stürmer, E. - Zen, Mode of Werkelijkheid ?	B.5 / 1248
Mettha-Vihari - Vipassana Meditation und ihre...	B.2 / 1249
Watts, A. - The Way of Zen	B.5 / 1250
Inagaki, Dr.H. - Shinran and Jodoshinshu	B.6 / 1251
Bähler, Dr.L. - Het Boeddhisme in Europa	***B.9.1 / 1252
The Sutra of Hui Neng	B.5 / 1253
Master Hsu Yun's Discourses and Dharma Words	B.5 / 1254
The History of the South China Temple...	B.5 / 1255
buddh.canon - The Lotus Blossom of Fine Dharma	B.1 / 1257
Apichato B. - La Valeur du Dhamma pour la Société	B.2 / 1258
Apichato B. - Vipassana pour Débutants	B.2 / 1259
Apichato B. - Somdet Pra Buddhachahn	B.2 / 1260
Bloom, Alf. - Ethical Perspectives in Shinran's Teaching	B.6 / 1261
Groepswerk - Het Boeddhisme	B.1 / 1262
Blussé, L. - Tribuut aan China	D.4.2 / 1263
Kenis, M.L. - Ontdekkingsreis door Boeddhistisch India	D.3.1 / 1264
Eri Sayako - Kirikane Exhibition (catal.)	D.1.3 / 1265
Rosen, J. & Bennett, V. - Who are the Jews ?	M.2 / 1266
Calewaert, W. & De Droogh, L. -Voor meer gelijkheid...	A.6 / 1267
Van Gerwen, J. - Vergelijkende Godsdienstwetenschap	A.2 / 1268
Deladrière, V. - Jonas prépare Jésus	M.3 / 1269
Van Hove, A. - Tractatus de Sanctissima Eucharistia	M.3 / 1270
Schuster, I. - Liber Sacramentorum - Tome 1	M.3 / 1271(1)
- id. - - id. - Tome 2	M.3 / 1271(2)
- id. - - id. - Tome 3	M.3 / 1271(3)
- id. - - id. - Tome 4	M.3 / 1271(4)
- id. - - id. - Tome 5	M.3 / 1271(5)
- id. - - id. - Tome 6	M.3 / 1271(6)
- id. - - id. - Tome 7	M.3 / 1271(7)
- id. - - id. - Tome 8	M.3 / 1271(8)
- id. - - id. - Tome 9	M.3 / 1271(9)
Hearn, L. - Gleanings in Buddha-Fields	B.9.3 / 1272

JIKOJI-NIEUWS

Verjaardagen

Op 6 mei a.s. bestaat onze Tempel 15 jaar. Hij werd immers op 6 mei 1979 in opdracht van (toen nog) Monshu Kosho Ohtani ingehuldigd door Rev. Prof.Kakue Miyaji, geassisteerd door Rev.H.Inagaki, Rev. Jack Austin en Rev.J.Ducor. Jikoji nestelde toen in drie kamertjes op een 2de etage in de Grote Beerstraat.

Op 25 juni 1984 werd de koopakte voor het huis in de Pretoriastraat ondertekend : dus 10 jaar geleden. Het zou evenwel nog meer dan een jaar duren vooraleer wij er konden intrekken : verloop van huurcontracten, bouwwerken... Maar we blijven dankbaar voor diegenen die ons deze aanschaf hebben mogelijk gemaakt ! Dus volgend jaar vieren we begin november de officiële installatie van Jikoji in eigen pand!

Om de verjaardagen in 1994 te gedenken, zullen we aan De Simpele Weg vragen om een facsimile-uitgave van een manuscript van Zuiken Inagaki te verzorgen: *The Philosophy of Transcendent Wisdom*, daterend uit 1947. We hebben nog geen idee van de prijs, maar reke-

nen toch reeds op voorintekeningen.

Conferences

De tweejaarlijkse Europese dubbel-conferenties van het Shinboeddhisme gaan dit jaar te Wenen door :

- de 8ste I.A.B.C.-conferentie op 8, 9 en 10 augustus, met als thema : "Jôdo Shinshû : de Weg van het Horen";

- de meer academisch gerichte I.A.S.B.S.-conferentie twee dagen vroeger : op 5 en 6 augustus.

De Europese Shin-conferentie zal bijgewoond worden door Zenmon Kosho Ohtani; dat betekent dat er weer gelegenheid zal zijn om *kikyo-shiki* (bevestiging in de Shin-gemeenschap) te ontvangen.

Voor alle info, wende men zich tot het Centrum.

Danielle...

Op zondag 6 februari herdachten we Danielle die één jaar geleden in mysterieuze omstandigheden weggerukt werd.

Het was een zwaar emotionele memoriaaldienst. Het was overigens een eerste poging in Jikoji om een soort 'concelebratie' te houden : Bruno ging voor in de *chanting* van Shoshinge, Shitoku las Rennyô's brief *Over Witte Asse* en Katrien sprak de gedach-

tenishomelie uit, waarvan de lichtjes aangepaste tekst in dit Ek6-nummer te vinden is. Er was een overvloed aan bloemen; onder de tuilen was misschien de meest aangrijpende die van Alain, die zelf in Seattle vertoevend, eraan gehouden had op deze manier aanwezig te zijn.

Bij de gezamenlijke maaltijd die volgde, was het ditmaal bijzonder stil...

"En er is tóch vertrouwen..."

Ons tuintje...

Danielle was niet enkel van dichtbij betrokken bij onze erediensten en lezingen, zij had ook het onderhoud van ons tuintje op zich genomen.

Sedertdien heeft geen van ons de moed om dat tuintje onder handen te nemen. Het is een hopeloze boel geworden van afgevallen takken en bladeren. Als het zo blijft en bij Hanamatsuri is het mooi weer, dan zullen we niet zoals gebruikelijk buiten kunnen zitten.

Of zouden er toch moedige en sterke jonge handen zijn die de rotzooi baas kunnen?

De Simpele Weg

Er is, wat betreft nieuwe publicaties, enige vertraging gekomen. Shitoku's *Overzicht van de Boeddhistische Filoso-*

fie, dat eerst aangekondigd was voor het najaar '93, dan verschoven naar het voorjaar '94, is nog steeds niet druk-klaar.

Andere manuscripten liggen eveneens te wachten...

Geduld dus...

Posttarieven

De posttarieven die begin dit jaar in voege getreden zijn, betekenen een zwaarwegende kostenverhoging, vooral voor onze zendingen naar Nederland en buitenland, die van BEF 16,- meteen naar 24,- per exemplaar opgeklommen zijn! We weten nog niet goed op welke wijze we die verhoging kunnen verhelpen.

Lettertype

Met een verandering van tekstverwerker is ook het gebruikte lettertype veranderd. Enkele tests hebben uitgemaakt dat het huidige lettertype leesbaarder overkomt.

We hopen dat al onze lezers die mening toegedaan zijn.

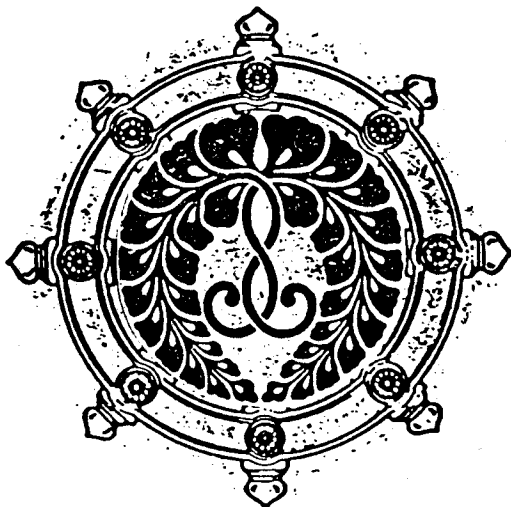
ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN
Lente 1994

Di 01.03 20 u. Junirai
Vr 04.03 20 u. Cursus Boeddh. Literatuur
Di 08.03 20 u. Amida-kyo
Vr 11.03 20 u. Cursus Post-Shinran
Di 15.03 20 u. Sambutsuge
Vr 18.03 20 u. Cursus Boeddh. Literatuur
Zo 20.03 10.30 O-Higan (Lente-feest) - Shoshinge
Di 22.03 20 u. Juseige
Vr 25.03 20 u. Cursus Post-Shinran
Di 29.03 20 u. Junirai

Vr 01.04 20 u. Cursus Boeddh. Literatuur
Di 05.04 20 u. Amida-kyo
Di 12.04 20 u. Sambutsuge
Zo 17.04 10.30 Hanamatsuri (Bloemenfeest : gedachtenis
van de geboorte van Buddha Gautama, tevens
kinderfeest; eigenlijk 08.04) - Shoshinge
Di 19.04 20 u. Juseige
Vr 22.04 20 u. Cursus Post-Shinran (slot)
Di 26.04 20 u. Junirai
Vr 29.04 20 u. Cursus Boeddh. Literatuur (slot)

Di 03.05 20 u. Amida-kyo
Za 07.05 14.30 Tempeldag - Shoshinge
Di 10.05 20 u. Sambutsuge
Di 17.05 20 u. Juseige
Za 21.05 14.30 Gotan-E (gedachtenis van Shinran's ge-
boorte) - Shoshinge
Di 24.05 20 u. Junirai
Za 28.05 20 u. Amida-kyo
Di 31.05 20 u. Sambutsuge

Di 07.06 20 u. Juseige
Di 14.06 20 u. Junirai

J I K O J I

Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.
Pretoriastraat 68
2600 Antwerpen-Berchem

Tel. 03/218.73.63
Fax 03/235.92.20

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peel, Leemputstr. 10, 2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar

Sneldrukkerij Total Copy Service, Herentals